

# Tal, i anledning af förenings och säkerhets-acten, hållit på större rådhus-...

1700-1829 81 Cg Br. 1790



National Library  
of Sweden

1790

444

Vu. So  
Hiet  
(Per)  
1700 - 1829  
1790

**IAE,**

I anledning af

**SKENNINGES**

Och

**SKENSKES = ALLEN,**

Hållit

På

**Större Rådhus = Salen**

**I Linköping,**

Den 3 April 1790,

af

**En Kedlig Medborgare.**

---

**SEDERHOLM,**

**Tryckt i Kongl. Ordens-tryckeriet.**



## Företal.

Ljusens Barn se icke Ljuset. Den, som älskar Bröderna, fruktar Gud och ärar Konungen, behöfver icke göra det i mörkret. Hvarföre då dölja för en Patriotisk Allmänhet något, som rättvisar Des Länkesätt.

Lindöpings Stads Wällossiga Borgerkap har aldrig gifwit de sörre Rikets Städer efter i Nit och Trohet emot Sin Sagkrönte Öfverhet. Wägrar förmdgenheten Dem, at tåsa i Pragt: kan dock den sörsta brist aldrig betaga Dem, at i Upsät och Sjertelag tåsa med hwar Ärlig Swensk Medborgare.

Uppådade af dessa Länkesätt, samlades Stadens Cavallerie, Infanterie = och Artillerie-Corpsen på Lindöpings Rådhus, den 3 April 1790, kl. 2 e. m. för at i Sällskap med Stadens Magistrat, Prästerskap, flere af det Hederwårda Bonde = Ståndet samt andre Stånds-Personer, äfwen ifrån Landet, upsläpa minnet af denna Stora Dagen, på följande sätt:

Högtidligheten öpnades med detta Tal, hwilkets slut beseglades med et allmänt Refwe GUSTAF den III:dje! Blifwe ewigt Förenings- och Säkerhets-Acten! hwar på Stadens Sätt-Musique och på Torget planterade Stycken hurtigt swarade med et teke tveetydigt Genljud.

Däreft druckos Deras Kongl. Majestätens, och så i ordning det öfriga Höga Konungas-Huset's Skålar: sedan Fäderneslandets, alla redeliga Patrioters, alla rätt = och wältänkande Medborgares Skål: Därpå affböges de Versar, som efter detta Tal finnas tryckte: ändteligen gjordes et litet sammanskott til en olycklig. — Sift söngs N:o 305, v. 3, under Pufor och Trumpeter, hwarefter alle upmuntrades, at i sällhet bereda sig til Morgondagens Andeliga Högtidlighet.

Allt aflopp med sörsta ordning och munterhet! alle omfamnade här hwarandre såsom Bröder! alle påmint sig med glädje Andamålet och Frukten af denna Dagen!

Det bör icke eller förtigas, at alle 3 Corpserne och de inviterade af Respective Med-Stånden, begårade detta Tal på trycket, til inbördes upmuntran.

Refwe GUSTAF den III:djes Dyra Namn, lika älskad, Wördadt och Wälsignadt i alla Swears och Götters Bröst, som i detta Folkets!!

# Wärdige Medborgare!

## Allskade Bröder!

**A**lla dagar, under en GUSTAF den III:jes Regering, äro lysande af stora Gerningar; men i synnerhet d. 21 Augusti 1772, då Konungen återgaf sit Folk den urgamla Swenska Friheten — och den 21 Febr. samt 3 April 1789, då Konunga-Thronen befastades — Aristokratiska Järnket krossades — och Jämningten emellan alle Rikets Barn genom den Wälsignade Förenings- och Säkerhets-Acten, uprättades. — Dagar, som med gyllende Bokstäfwer böra riftas i oddelighetens Marmor.

Förlåten = = Mine Bröder! at den oförmögna ibland Eder, som aldrig lärt annan Talekonst, än Hjertats, = = i dag wägar utbedja sig Edert tolamod, = = i dag önskar stafska några ord til denna lyckliga Dagens Aminnelse; — jag säger med slit stafska; ty hwilken tunga kan nog wärdigt tolka des Händelser, som hela Tidehwarf, suckande under Ofvälse-Ständens förtryck, önskat, = = få hoppats = = wärt, under Försynens Nåd och GUSTAFS Spira, upleswat?

Högmod, Afswund, Egennyttia — J, afgrundens Fosterbarn, förtryckets Skyds-Änglar, Frihetens banemån och Medborgerlighetens Urflender! — Wiken fjerran ifrån detta Samfund, som med Swensk Brödra-Kärlek wil helga sin upmärksamhet åt GUSTAFS Förening med Swenska Folket och hela Rikets sig därpå grundade Säkerhet!

Tiden, denne werksamme Väromästaren, skal uplysa Dem, som, af mistag, ej känna sin Lycka: han skal tilstoppa munnen på dem, som, ledde af enskille affigter, småda, förtyda och knorra. Utgången, som högtideligast bekröner Stora Företaganden, hwilka — like de störste och dugligaste Trä — tarfwa manna-åldrar til upwäxt, för at tjena manna-åldrar til nytta, skal säkert wisa frugten i sin mognad af et Werk, som måste bereda Första Ständets Sällhet i Jemnbredd med de Öfrigas.

Tillslutom Häfdernas Bok! förglömnom med et wärdigt ädelmod det in-trång, som Ofvälse-Stånden lidit under förstatna Tidehwarf. Förgåtom namnet af Wanbördingar: Lifv-Straffet för den, som wägade sig tråda en Adelig Måföndär — och det grymma Oförnuftet, at förtrampa Snille, Hjerta, Förtjänster och Dygd, så snart de kunde träffas hos en Medborgare utan Börd. Ware det långt ifrån Öf, at wara minnesgoda, när wår Store Konung förlåter de största oförrätter — och när hugkomsten blott skulle uplifwa gammalt agg, blott underhålla ny oenighet emellan alla Stånd, som just i Dag på et närmarre sätt blifwit Bröder!

Nej — Allskade Medborgare! kännom blott wåra närwarande Fördelar, som räkna denna Dagen för sin rätta Födelse-Dag!

Hwad kan Motsägelse-Andan med skal inwända emot wår wälsignade Förenings- och Säkerhets-Act? Är den icke en frivillig Öfwerenskommelse emel-

lan Konung och Undersåtare, antagen och faststald på det sätt, Regerings-Laggarne föreskrifwa — det sätt, som Ständer sjelfwe af Konungen åskat? Hvad innefattar den, som kan wara et Swenskt hjerta särande eller misshageligt? aldrig kan Jämnwigten emellan alla Fosterlandets Barn wara en wärdig Medborgare odrägelig? aldrig må Fördomar och otidig Regeringsssjuka i et uplyst Tidshwarf betaga uplysta människor, som böra känna Religionens och Mänsklighetens Lagar, all känsla af Sanning och Rättwisa? aldrig kan fördärfwet hos dem, som inbilla sig hafwa Företråde i fullkomligheter framför de lägre, stiga så högt, at de örnaka sine Bröder en medfödd rätt, at göra lycka och upstiga til Heder, i samma mon, de äro förtjentare, Fäderneslandet nyttigare och aldeles nödwändige? — Nej = det bewiste lika så mycken okunnighet, som uppenbar illwilja.

Wändom våra ögon ifrån en så obehaglig Taffla, hwars urbild icke måtte finnas innom Swenska Pandamären. Gåstom heller war upmärksamhet på de ämnena, som skola stadga en gemensam Sällhet: som skola utgöra war framgengä Sakerhet, och wälsignas af ännu ofödda Slägter!

\* \* \*

Är det icke en Sakerhet för Öf, at hafwa en Arf-Konung med Konunglig magt och myndighet, som utan hinder kan utöfwa Majestätets alla Rättigheter; bewisa Råd — men icke hårdhet — efter godtycke, — och som heligt förbundit sig, at besätta alla Rikets Embeten med infödde Swenske Män? — Det skadeliga Mångwäldet, så äfwenlyrligt för et fattigt Folk, som snart är bestuelt, snart förtryckt, har därigenom uphört. Och utländske Fogdar skola lika så lita, som inhemske Tyranner wara mäktige, at åter upföra de blodiga Gorgespel på war Riks-Theater, som Unions-tiden och jemwäl senare Tidshwarf med mörkaste färgor upteknat i Historien!

Är det icke en Sakerhet för Öf, at styras af en Lagkrönt Konung efter Sweriges beskrefna Lag? at alle wara lika frie Undersåtare, lika skyddade under Lagens hägn, lika berättigade til Samfunds-fördelarne? at se Konungens högsta Domstol jemwäl bestå af Ledamöter, som äro wara Likar och Bröder? at aldrig swäfwä i wäda til Lif, Ära Lem eller Guds, innan wi Dagligen blifwit förwundne och dömda? — Det förhateliga Enwäldet, som utan band af Lagar, följer blotta nycker och hugskott, är därigenom för ewärdeliga tider förrebygd: alla ensidiga, obilliga och skadeliga företräden därigenom landsförwista: War Öfrälse Manna-Rätt bewakad af Öfrälse Embetsmän, som draga samma tunga med öf, som af egen erfarenhet känna våra brister och tilgångar = med et ord: som hafwa samma Intereßen, som wi sjelfwe. Den ringe äger därigenom lika beskydd emot all orätt, som den Hög; den Fattige, som den Rike: war Wälfärd står icke widare på wägsfel för Afwundens och Egennyttans inbrött: War Sakerhet swigtar icke för den Mäktigarens högmöd och hämdelysnad!

Är det icke en Sakerhet för Öf, och en grund för war wälfärd, at opåttalt få besitta den Jord, som wi under Guds wälsignelse, genom Idoghet och

en försigtigtig Hushållning, mågte förvärfa? at Skjutsnings=besväret delas lika på alla Hemman i Riket — äfwen som det är en Säkerhet för Rikets Höglof. Ridderkap och Adol, at de oqwaldt få bibehållas wid deras gamla Rättigheter, utan någon inkränkning och undantag, utom, då Rikets gemensamma behof fordrar en gemensam åtgärd til försvar, och denna likwist aldräminst af dem, som hafwa det mästa at försvara. — Och at Allmogen til Skatte af Kronan får inköpa, och under denna Rätt besitta de Krono=Hemman, som de mågta inlösa? — Därigenom bliwer Landtmannen upmuntrad, at bruka sin Jord med glädje. Han behöfwer icke, at blanda sin swett med tårar, eller tåras af mörka utsigter för sina Barns framtid. Nu må hans idoghet taga et fritt utrymme; nu må han ej spara sin kostnad på en tacksam Torfwa, som skal gifwa et säkert bröd åt honom och hans sednaste efterkommande. Genom de Skjutsandes förökning, kunna äfwen de Kreatur, som utgöra Jordbrukarens redbaraste Egendom, förskonas til nyttigare ändamål, än at fördärwas och stupa under obarmhertiga Resandes händer. Och ju mera det är en gemensam pligt, at Skjutsa; ju warsammare hanterat man sin Nästas Öf, för at slipa all fruktan för Wedergällnings=Rätten.

Är det icke en Säkerhet för Öf, at Skicklighet, Förtjänst, Erfarenhet och bepröfwad Medborgerlig Dygd, hädanefter är endaste och rätta grunden för Befordran til alla Rikets Embeten och Tjenster, så högre, som lägre, utan afseende på Wörd eller särskildt Stånd — blott med det högstbilliga undantag, at Rikens höga Embeten och alla Hof=Sysslor skola besättas af Ridderkapet och Adelen allena? An mer, at en Dfrälseman, uphögd til Adelig Wärdighet, icke längre är tillåtit, at beklåda det Embete, han, såsom Dfrälseman, förut innehaft, så wida Dfrälse=Ståndens Säkerhet därmed är förwad? — Denna omständighet, Allfäde Bröder! är det yppersta Täfplings=Ämne både för Frälse= och Dfrälsemän, at — icke genom lånta, utan egna och sanna Förtjenster — göra sig skickelige, at i en högre kreis tjena och gagna Fosterlandet. Huru skal icke Snillet, Arbetsamheten och Dygden täfka med Wörden om Aran, då ingen wäg til hennes Tempel för någon är tillstängd? huru skal icke en Nation upresa sig ur sit grus, när det lönar mödan, at förwärfa sig Skicklighet? och då wi anföras, styras och dömas af vårt eget Stånd — huru starkt är icke denna Skyddsmur befastad emot wäld och orättwisa af sådane Ambetsmän, som drifwas af helt andra Affigter och Fördelar, än den Yhdande, den Rätt=öfkande? — Medborgare? — Sen = = wär Styrka och wär Säkerhet!

Är det icke en Säkerhet för Öf, at fritt få beskatta Öf Sjelfwe? — Bliwer Tillämpningen af denna dyra Rättighet swarande mot en Mild Konungs påhyftan — och den är ju lämnad i våra egna händer? — Så har ingen orsak, at klaga öfwer odrägeliga utgifter. Ingen kan påtruga en Swensk Undersätare, at draga större Beskattning, än han — antingen Personligen, eller genom Fullmäktig — sig åtagit. Öf den förmodnare rätt, så slipper nog den fattige, at belastas öfwer sin förmåga.

Är det icke en Sakerhet för Oss, at inga andra Ämnen wid Riksdagar må förchas hos Rikens Ständer, än dem Konungen proponerar? — Den som nekar det, känner icke, huru hämnd tilgeck före 1680 — och huru den O-  
 dödliga Axel Oxenstierna, yrkade denna Principe, såsom den säkraste Grund för Regerings-Sättets bestånd, såsom den fastaste Förmur mot Mångväldets anfall: han besinnar icke, hvad hinder, som möta Rikets högst wärdande Å-  
 render, genom enskilda Beswärs och Bisakers förnämliga afgörande: känner ej eller hvad skakning i Riksdags-Beslut, ordning och omwisshet i alt, som Med-  
 deltiden af wårt Århundrade därigenom måste widkännas, — och hvad kånbar kostnad, hvad mattande Tids-utdrägt, — ofta utan minsta nytta — som ut-  
 blottat et fattigt Folk, nödsakadt, at länge underhålla Riksdags- Fullmäktige, icke at bewaka det Allmänna Bästa, utan blott wisa Personers fördelar. Kan-  
 ske Förntiden leder i bewis, at sådane Riksdagsmän uträttat mindre til Fäder-  
 neslandets tjänst på hela År, än andre på några wäl använde Månader. De sednare hafwa stadnat wid Huswud-Saken — Rikets Rådning — De före  
 re fördjupat sig i alt — sammanblandat alt — och afgjort litet eller intet.

Är det icke en Sakerhet för Oss, at wåra och alla Ständens Pri-  
 villegier äro stadfästade i alt, hvad som icke strider emot denna wigtiga För-  
 enings- och Sakerhets-Act? at alla Sveriges Konungar, wid deras antråde  
 til Regeringen, skola den egenhändigst undertekna? at aldrig försök til minsta  
 ändring, uttydelse eller rättelse uti bokstafweliga innehållet häraf må äga rum?  
 — Och ändteligen, at Regerings-Formen af den 21 Aug. 1772 blifwer of-  
 förtryckt bestående uti alt, hvad som ej genom denna Högtideliga Act blifwit  
 ändradt? — Wi kånne nu wåra Fördelar: wi wete, at de skola bli orubbade:  
 Wi ha wunnit alt, utan blods-utgjutelse, såsom i Nederländerna — utan Ko-  
 nunga-Wärdighetens förnedrande, såsom i Frankrike — Utan intrång i någons  
 Naturliga Rättigheter, såsom hos Oss sjelfwe wid 1720 års Regements-Förän-  
 dring — och hwem kan klaga, utan den, som wil upbygga sin Årestod på en  
 hel Nations förtryck, — på sina Medbröders Slafveri, eller til det aldramin-  
 sta på Deras förölämpande.

\*\*\*

Helgade Medborgerlighet! — Du, som icke känner något annat företrä-  
 de, än Dygdens och den osminkade Förtjenstens — sira nu din Högtids-Dag!  
 Wälsigna det Tidewarf, då Sveriges Konung förklarade Sig för din Först-  
 födde Son: då Han nedbröt dina Fienders Fästen: då Han gjorde om intet  
 sjelfwa öfwerleswan af deras mordiska anläggningar emot Ditt ännu späda  
 Lif: Då Han byggde Sin Thron på Dina Grundwalor — och fant Sig Emotta-  
 gen, Hyllad och Wälsignad af Dina Tilbedjare! Secler hafwa målat Din  
 Glans på Papper: Secler hafwa öfwerlygat oss om Din werkelige Frånwaroz  
 Men — Secler skola hädanefter erfara Din Hitkomst, Dit Lagbundna Wälde,  
 sedan GUSTAF genom Förenings- och Sakerhets-Acten, uprättat Ditt Tem-  
 pel

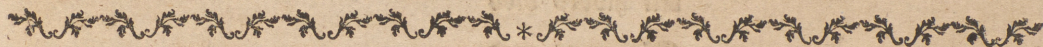
\* ) o ( \*

7

pel — sedan alle utan åtskillnad känna sit Wårde, utan åtskillnad njuta Sina Rättigheter, och med glädje tålla, at på Ditt Altare frambära Sina Offer, at utan tvång uppfylla sina Medborgerliga Skyldigheter — Alle — sammanfattade i Himmelsens Bud och Din Grund-Lag: Ålster Bröderna! Frugter Gud! Årer Konungen! —

Wårdige Medborgare! Eder tilhör, at i Årans Purpur, i Helgedomens Skrud, i Wapen och Werktyg, i Högstids- och Hwardags-drägt — i hwilken Rustning, som hållt — uphöja och wålsigna denna Dagen. Ware den utskusfad ur Samfundet och ewigt förlustig Edert dyra Brödra-Namn, som vidare brinner af Regerings-sjukan öfwer sina Bröder! Ware den ansedd för en Lagbrytare emot Guds och Månstjors stadgar, som vidare wågar leka med Spiorer och trampa Kronor under sina fötter! Ware den Nationens affky, som med kallsinighet skulle kunna minnas den Dag, hwars åtanke skal blifwa lika kär som vår Frihet, lika ewig som Werlden!

Ware Sagt!



## Wersar,

### Åffsungne wid samma Tilfålle:

Swem skulle glådjen Dig förmåna  
På en så stor och Lycklig Dag?  
Anon.

Melod. Göthernas fordomdags ic.

**R**årlef för GUSTAF och Frihetens Lag

Lifwar det redliga hjertat i dag.

Med-Broder sjung!

Wet hwad för Kung,

Swerge nu har,

Som för des Sårkerhet omsorgen drar!

\*\* \* \* \*

Wet

\* ) o ( \*

Wet at Han trohat har Afundens tand  
 Och lagt på Sjelfswäld oslitliga band.

Tack samma Bröst!

Höjen Er röst

GUSTAF til Pris,

Som är bland Kungar så Nådlig, så Wis!

\*\*\*      \*\*\*      \*\*\*

Ägget i mjugg må få wisa sin harm,

Det dock skall tystna för Med-Borgarns Arm,

Uti hvars blod

Göthernes mod

Ännu är qwar,

Och drar sin Klinga för GUSTAF wår Far!

\*\*\*      \*\*\*      \*\*\*

Skål för Den Kung, som Oß lyckliga gör,

Som Allas kärlek med rätta tillhör!!! —

I denna Båhl

Frighetens Skål

Drickas och skall,

På denna Dag, då Förtrycket gjordt fall!!!



Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

# **TIFFEN** Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

